

Ego Melior presb. card. Sanctorum Joannis et Pauli tit. Pamachii ss.

Ego Adelardus tit. Sancti Marcelli presb. card. ss.

Ego Gratianus Sanctorum Cosmæ et Damiani diac. card. ss.

Ego Soffredus Sanctæ Mariæ in Via lata diac. card. ss.

Ego Rollandus Sanctæ Mariæ in Porticu diac. card. ss.

Ego Petrus Sancti Nicolai in Carcere Tulliano diac. card. ss.

Ego Radulfus Sancti Georgii ad Velum Aureum diac. card. ss.

Datum Veronæ, per manum Alberti S. R. E. presbyteri cardinalis et cancellarii, x Kal. Aprilis, indictione iv, Incarnationis Dominicæ anno 1185, pontificatus vero domini Urbani papæ III, anno primo.

Visuntur foramina sigilli deperditi.

XXIX.

Decernit, « ne aliqui prælati a prioratibus monasterii Cluniacensis extra eos procuraciones exigere præsumant. »

(Veronæ, Mart. 25.)

[*Bullar. Cluniac.*, p. 83.]

URBANUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis abbati et conventui Clun., salutem et apostolicam benedictionem.

Quanto monasterium vestrum majori dudum religione floruit, et plures exemplo vestro Creatoris se obsequio manciparunt, tanto vos et monasterium vestrum arctiori debemus charitate diligere, et a quortmlibet gravamine propensius defensare. Sicut autem ex parte vestra nostris est auribus nuntiatum, quidam Ecclesiarum prælati, qui ex consuetudine debent a vestris prioratibus procurari, sæpe, licet ad prioratus ipsos nequaquam accedant, exterius in quibusdam villulis procuraciones sibi exigunt exhiberi, cum hoc facere minime consueverint, et sine gravioribus expensis eorum super hoc non possit satisfieri voluntati. Unde nos gravamini vestro in hac parte providere volentes, præsentis scripti pagina duximus inhibendum, ne aliqui prælati a prioratibus vestris malitiose, contra antiquam consuetudinem extra eos procuraciones exigere, aut extorquere præsumant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Veronæ, viii Kal. Aprilis.

XXX.

Monasterii Cluniacensis bona ac privilegia confirmat, petente Hugone abbate.

(Veronæ, April. 2.)

[*Ibid.*, p. 83.]

URBANUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis

filiis HUGONI abbati monasterii Cluniacensis ejusque fratribus, tam præsentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Religionis monasticæ modernis temporibus speculum, et in Galliarum partibus documentum beati Petri Cluniacense monasterium ab ipso suæ foundationis exordio sedi apostolicæ in jus proprium est oblatum; proinde prædecessores nostri sanctæ recordationis Joannes XI, item Joannes XIX, Agapitus II, Benedictus VI; item Benedictus VII, Leo VII; item Leo IX, Gregorius VI; item Gregorius VII, Alexander II, Stephanus, Victor III, Urbanus II, Paschalis II, Gelasius II, Calixtus II, Honorius II; et Eugenius Ecclesiæ Romanæ pontifices locum ipsum singularis dilectionis ac libertatis prærogativa donarunt, et universa ei pertinentia privilegiorum suorum sanctionibus munierunt. Statutum est enim ut ecclesiæ omnes, cœmeteria, monachi, clerici et laici universi infra terminos habitantes, qui sunt a rivo de Salnay, et ab ecclesia Ruffiaci, et cruce de Lornant, a termino quoque molendini de Fornescach, per villam quæ dicitur Varena, cum nemore Burserio et termino etiam qui dicitur Perrois, ad rivum usque de Salnay, sub apostolicæ tantum sedis jure ac tuitione permaneant. Neque ipsius Cluniacensis loci presbyteri, aut etiam parochiani ad cujuslibet nisi Romani pontificis et Cluniacensis abbatis cogantur ire synodum vel conventum. Sane pro abbatis monachorum, seu clericorum infra prædictos terminos habitantium ordinatione, pro chrismatis confectione, pro sacri olei, altarium, cœmeteriorum consecratione, Cluniacense monasterium quem maluerit antistitem convocet. Cluniacenses monachos ubilibet habitantes nulla omnino persona, præter Romanum pontificem et legatum qui ad hoc a latere ipsius fuerit destinatus, excommunicet aut interdicat. Sane terminos immunitatis loci vestri qui a præfato antecessore nostro Urbano papa constituti sunt præsentis decreti pagina confirmamus: ne videlicet ullus homo, cujuscunque conditionis ac potestatis, invasionem, prædam aut rapinam facere, sive homicidium perpetrare præsumat infra ipsorum limites terminorum.

Itaque termini sacri banni sunt hi: versus Buziacum terminus est ad Rivium citra Sarratam, unde una via venit ad Cluniacum, altera ad Masilias. In strata versus Bellumjocum terminus est contra Carruvium, quod est desuper molendinum cellerarii Cluniacensis, citra Viengias ultra Cluniacum. Versus Masilias terminus est apud bivium, unde una via tendit ad Masilias, altera tendit ad Sanctam Mariam de Bosco. Super Ruffiacum terminus est ad summitatem defensi ad bivium unde una via tendit ad Bezorniacum, altera ad Carellam. Versus Sergiacum terminus est infra Guarruvium citra locum, ubi dicunt ad Furgum. In strata, versus Cabilonensem pagum, terminus est ad Grossam Cassaneam super Marzia-

cum. Versus Bracedunum terminus est in via super Boscum Bannedum. Versus Trinorchium terminus est super rivulum quem dicunt Longam Aquam, inter Blanoscum et Donziacum. Versus Perronam vel Laysiacum, terminus est ad tres fagos, ubi partiuntur boscus de Cluniaco, et boscus comitatis. Versus Igiacum terminus est ad Carmos super montem medium.

In abbatibus quæ cum suis abbatibus ordinationi Cluniacensis monasterii datæ sunt; videlicet S. Martialis Lemovicensis, monasterii novi Pictavis, S. Joannis Angeriensis, monasterii Lezatensis, Moysiensis, Figiacensis, in Caturcensi pago; in Arvernia, Mauziacensis, Thiernensis, Menatensis; in Autissiodorensi episcopatu, S. Germani; in Rothomagensi, abbatia apud Pontisaram; in Tarvannensi S. Wlmari, sine Cluniacensis abbatis consilio, abbas nullatenus eligatur. Ad hæc adjicimus ut in omnibus prioratibus et cellis, quæ nunc sine abbate proprio vestro regimini subjectæ sunt, nullus futuris unquam temporibus abbatem ordinare præsumat: sed tam prioratus ipsi et cellæ, quam et cætera in quibuslibet locis omnia, quibus Cluniacensis Ecclesia Arvernensis concilii, quod per supra dictum papam Urbanum celebratum est, tempore investita erat, de quibus tunc nullâ quæstio mota est, tam vobis, quam successoribus vestris, in pace semper et quiete serventur. Pro altaribus, et ecclesiis, sive decimis vestris, nulli episcoporum facultas sit, gravamen aliquod vobis aut molestias irrogare, sed sicut eorum permissione quædam ex parte, quædam ex integro habuistis, ita et in futurum habeatis. Ecclesiarum vestrarum decimas, quæ a laicis obtinentur, si secundum Deum eorum potestati subtrahere vestræ religionis reverentia poterit, ad vestram et pauperum gubernationem, vobis liceat possidere. Decimas laborum vestrorum, pro quibus tam vos quam alios monasticæ religionis viros inquietare episcopi consueverunt, illorum videlicet quos dominaturas appellant, qui vestro sumptu a monasterii et cellarum vestrarum clientibus excoluntur, sine omni episcoporum et episcoporum ministrorum contradictione deinceps quietius habeatis, qui vestra peregrinis fratribus et pauperibus erogatis. Ecclesiæ omnes, quæ ubilibet positæ sunt, seu capellæ vestræ et cœmeteria libera sint et omnis exactionis immunia, præter consuetam episcopi partem, et justitiam in presbyteros, qui adversus sui ordinis dignitatem offenderint. Liceat quoque vobis seu fratribus vestris in ecclesiis vestris presbyteros eligere, ita tamen ut ab episcopis vel episcoporum vicariis animarum curam absque venalitate suscipiant; quam si committere illi, quod absit! ex pravitate noluerint, tunc presbyteri ex apostolicæ sedis benignitate officia celebrandi licentiam consequantur. Ecclesiarum vero seu altarum consecrationes, si diocesani episcopi gratis noluerint exhibere, a quolibet catholico suscipiatis episcopo. Nec cellarum vestrarum ubilibet

A positarum fratres pro qualibet interdictione vel excommunicatione divinorum officiorum suspensionem patiantur; sed tam monachi ipsi quam et famuli eorum, et qui se monasticæ professioni devoverunt, clausis ecclesiarum januis, non admissis diocesanis, divinæ servitutis officia celebrent, et sepulturæ debita peragant. Præterea, quascunque possessiones, quæcunque bona idem monasterium impræsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis modis Deo propitio poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: In Burgundia ecclesiam de villa Franca, ecclesiam de Balberiaco, monasterium de Primis, monasterium Sancti Joannis de Bosco, monasterium apud Belham, in eleemosynam ducis Burgundiæ a vobis constructam. In Francia, monasterium Montisdesiderii, monasterium de Domna Petra, monasterium Sancti Arnulphi de Crispeio. In Cameracensi episcopatu, monasterium S. Salvii; in Provincia, monasterium juxta montem Pessulanum, monasterium de Tornac; in Tholosano episcopatu, ecclesiam Sanctæ Columbæ. In Hispania, Nazaram, Sanctum Isidorum, Sanctum Zoilum de Carrione, Sanctum Romanum de Pennis, Villam-viridem, Villam-francam, Vallem-viridem, Palumbarium Bodinum, Viminariam, Sanctum Martinum de Nebda, Sanctum Vincentium de Salmantica, Sanctum Columbam de Burgis, Cornilanam, quæ proprie Cluniacensi monasterio datæ sunt. Item in Nivernensi episcopatu, monasterium de Albaniaco, quod ad Charitatem. In Francia, monasterium de Causiaco, quod ad Sanctum Martinum de Campis, canonicalem ecclesiam de Abbevillâ, item ecclesiam de Rua, quæ ad monasterium de Abbevillâ pertinet.

Prohibemus autem ut infra parochias ad jus Cluniacensis monasterii pertinentes, absque Cluniacensis abbatis consensu, nullus ecclesiam vel capellam ædificare præsumat, salva in omnibus apostolicæ sedis auctoritate. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum fas sit præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integre conserventur eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si quis igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, etc., *ut in aliis.*

Ego Urbanus catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Henricus Albanensis episcopus.

Ego Theobaldus Ostiensis et Velletrensis episcopus.

Ego Joannes presbyter cardinalis tit. Sancti Marci.

Ego Laborans presbyter card. S. Mariæ trans Tiberim, tit. Calixti.

Ego Pandulphus presbyter cardinalis tit. xii A Apostolorum.

Ego Albinus presbyter card. tit. S. Crucis in Jerusalem.

Ego Melior presb. card. SS. Joannis et Pauli tituli Pammachii.

Ego Adelardus tituli Sancti Marcelli presbyter cardinalis.

Ego Soffredus Sanctæ Mariæ in Via lata diaconus cardinalis.

Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano diaconus cardinalis.

Ego Radulphus S. Georgii ad Velum Aureum diaconus cardinalis.

Datum Veronæ, per manum Alberti sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyteri cardinalis et cancellarii, iv Nonas Aprilis, indictione iv, Incarnationis Dominicæ anno 1186, pontificatus vero Domini Urbani papæ tertii, anno primo.

XXXI.

Monasterium Tegernseense tuendum suscipit et boni ejus confirmat.

(Veronæ, April. 2.)

[*Monumenta Boica*, VI, 189.]

URBANUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis ROUPERTO abbati monasterii S. Quirini juxta lacum Tegernsee ejusque fratribus, tam presentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus apostolicum convenit adesse præsidium, ne forte cujuslibet temeritatis incursus aut eos a proposito revocet, aut robur, quod absit! sacræ religionis infringat. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, et præfatum monasterium S. Quirini, quod a nobilibus viris Adalberto et Otkario germanis fratribus illustribusque comitibus in suo fundo constructum est, et antiquis Romanorum imperatorum privilegiis, Pipini videlicet, Karoli et Ludovici decoratum, in quo denique corpus beati Quirini a prædecessore nostro sanctæ recordationis Zacharia Romano pontifice impetratum requiescere perhibetur, ad exemplar felicis recordationis Alexandri papæ prædecessoris nostri, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et presentis scripti privilegio communimus. In primis siquidem statuantes ut ordo monasticus qui secundum Deum et beati Benedicti Regulam in eodem loco institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Præterea quascunque possessiones, quæcunque bona idem monasterium impræsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis:

Locum ipsum in quo præfatum monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis; cellam beati Martini, quæ Dietramszelle dicitur; ecclesiam Gemunden, Egerden, Wacchergen, Riherspawern, Waringew, Walde, Harpenningen, Holzchirchen, Pousenchaim, Pipurch, Hadelahingen, Harde, Ismpach, Chemenaten, Munchen, Charidewe, Phrum-pach, Waterstetm, Walhstat, Itihingen, Uneholzingen, Chenepah, Funsingen, cum fundis et adjacentibus prædiis, et plebe. Libertates præterea seu immunitates, ab archiepiscopis, episcopis, sive regibus atque principibus monasterio vestro concessas rationabiliter, et scripto firmatas, vobis nihilominus confirmamus; et ne ullus eas infringere, seu inbeneficiare audeat auctoritate apostolica prohibemus. Interdicimus insuper ne liceat alicui archiepiscopo, episcopo ecclesias ad vestrum monasterium pertinentes aliquibus, sine vestra voluntate, conferre; sed fas sit vobis ad ecclesias ipsas vacantes presbyteros episcopis præsentare, quibus, si idonei fuerint, episcopi curam animarum sine pravitate conferant, salva constitutione Lateranensis concilii; ita quidem, ut eis de spiritualibus, vobis vero de temporalibus debeant respondere. Nihilominus etiam interdicimus ne cui archiepiscopo seu episcopo, vel alii ecclesiasticæ personæ, vos vel monasterium vestrum, absque manifesta et rationabili causa, excommunicationi vel interdicto subiacere liceat. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clausis januis, exclusis excommunicatis et interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce divina officia celebrare. Chrisma vero, oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicarum, ordinationes monachorum sive clericorum qui ad sacros ordines fuerint promovendi, a diocesano suscipietis episcopo, siquidem catholicus fuerit et gratiam atque communionem apostolicæ sedis habuerit, et ea vobis gratis et absque pravitate voluerit exhibere. Alioquin, liceat vobis quem malueritis catholicum adire antistitem, qui nimirum, nostra fultus auctoritate, quod postulatur indulgeat. Præterea, volentes te, fili abbas, ecclesiamque tuam speciali privilegio decorare, ad exemplar jam dicti prædecessoris nostri, tibi tuisque successoribus usum mitræ et annuli in præcipuis solemnitatibus infra missarum solemnias, et in processionibus ecclesiæ tuæ, nec non etiam in conciliis episcoporum, de consueta clementia et benignitate apostolicæ sedis concedimus, quatenus ex hoc beato Petro et nobis tenearis devotior permanere. Obeunte vero te nunc ejusdem loci abbate vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia præponatur; nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Deum et beati Benedicti Regulam providerint eligendum.

Decernimus ergo, etc. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis